

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI-báz emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
 Ára évenként 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért elsőször 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 80 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
 A „nyilvántartás”-i cikkek sora után 20 kr előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középtetű, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, november 24. 1862.

(D) Muzemegyletünk közeli közgyűlésén érdekes kérdés merült fel, a melyet talán nem árt az ezen intézet által méltán érdekelt nagy közönség előtt szellőztetnünk.

A mint emlékeztetünk, az egyet benső személyzete egy volt szervező az alapszabályok szerint, hogy legyen egy muzemegyleti igazgató és egy muzemőr, továbbá könyvtárnok, éremtárnok, titkoknok és gazda stb.

A muzemigazgató és őt elébe hasonló alapköltségek vannak szabva: mindkettőnek természetűdősnek kell lenni.

Nem lévén az egyletnek még elég pénze minden állomást beállítani, a választott muzemőrré ruházta ideiglenesen az igazgatónak keveset különböző költességeit.

A tapasztalat odavitte azokat, kik az egyet ügyeivel bővebben foglalkoznak, hogy a muzemőri, mint az igazgatótól külön állomás nélkülözhető lehetne, ha az igazgató mellé egy segéd állítatnék, a mint állítattott a könyvtárnok mellé; és így a természetani tárgyak elrendezése s beállítása, szerzése körüli folytonos költességek, melyeket magára a muzemőr és egyszersmind helyettes igazgató nem bírhat meg, gyorsabb eredménnyel teljesülhetnének, midőn egyszersmind egy ily segéd személy fizetését az egyet pénztára is megbírná; míg ellenben arra képtelen, hogy az egyet szabályai szerinti külön igazgatót, és külön őt fizesse, az ott megállított összeggel.

Az intézet nagy szorgalmu és tudós őre s helyettes igazgatója, kit mindenki örömet nézne igazgatónak, azt hiszik muzemőri fizetéseért betöltött az igazgatói állomást, miáltal az egyet pénzügye megengedi, hogy melléje egy segéd legyen rendelve; és ily személyzettel az egyet ügyei kielégítőleg kezelhetők.

Mi úgy hallottuk, hogy a kérdés megállítására a bizottmány nézete volt az alapszabály idevonatkozó pontjainak oly módoni összevonása, hogy a két hivatal egyesíttessék; azonban a gyűlés elébe terjesztett ajánlatban a választmány nem így tette fel az indítványt.

Az ajánlatban ez van: „A helyetteség szűnjék meg és a választott igazgató foglalja el az igazgatói állomást.”

A dolog pedig nem éppen így áll, mert muzemigazgató nincs választva, hanem muzemőr van választva, ki ideiglenesen viszi az igazgatói költességeket is.

Ha tehát a muzemőrt, mint most igazgatói helyettes igazgatóvá áttesszük, akkor oly elvet állítunk fel, a minő volt a notariusok successioja a pispökségre, vagy pedig a minő volna, ha a székes igazgató alkirálybírókat, kik a választás alá tartozó főkirálybíró helyét ideiglenesen betöltik, mint ilyeneket áttennők főkirálybírókká, s helyöket üresen hagynók.

Hogy a választás elve megtartható legyen, akkor csak azt lehet kitézni: választassék meg a muzemigazgató! Amde ezt most egyenesen kitézni nem lehetett; mert a muzemigazgatói állomást csak úgy állíthatnák be az egyet pénzügye szerint, ha a muzemőri már betöltött állomás megsemmisül, vagy pedig igazgatónak okvetlenül a muzemőr választatik. Már pedig egy oly választási jog, melyet okvetlen csak is egy bizonyos személy megválasztásával lehet gyakorolni — tulajdonképen nem joggyakorlat. Mi nem kétkedünk, hogy a többség éppen a nagy érdemű Brassay urat választaná igazgatónak; igen, de ezt még sem szabad tudni, míg a szavazat az urnából ki nem jön; mert történhetnék csoda, és mi lenne akkor, ha hirtelen valamely más természetűdős kapna többséget? Lelepne-e kedveért a muzem mostani őre saját állásáról, melyért tanárságát feláldozá, s mely állomás haláláig illeti őt? És ha nem lépnek, mivel fizetné az egyet az újon választott igazgatót. Lám minő dilemma lehetne itt!

Természetes tehát, hogy a közgyűlés e kérdést el nem dönthette. Nem, mert nem volt kitézve,

hogy igazgatót kell választani, és így nem jöttek be a vidékről azok, kik tán egy választásra besiettek volna. És nem dönthette el azért, mert hogy a muzemőrt áttegye tetteleg muzemigazgatóvá, ezt nem teheti, miután az igazgatót választani kell, nem lévén itt successio; s ha — a mit mindig föl kell tenni a joggyakorlatnál — ha igazgatónak más választanának és nem a jelenlegi muzemőrt, mi lenne akkor? főnebb említők.

Ezek ezen kérdés dilemmái. És ezt bizonynyal csak kétféleképp lehet kiegyenlíteni: u. m. vagy úgy, hogy a muzemőr, mint helyettes igazgató vigye tovább költességeit, s állítsák föl melléje a kívánt segéd; a czél így el van érve, mert az a ki személy ott lesz, a mi — kell; csupán a rendes muzemigazgatói cím nem lesz ott, már pedig e cím semmi befolyással sincs az egyet sorsára, s nincs miért ezért a választási jogot gyengíteni; vagy pedig másodsor kiegyenlíthető úgy, hogy a muzemigazgatói és őri hivatalokról szóló alapszabályi két pont módosíttassék oda, hogy a muzemigazgató és őt legyen egy hivatal, vagy is az igazgatói állomás mint főlöszleges törültséssék el, és az őt legyen a muzem igazgató őre, s állíttassék melléje segédül egy alkalmas ember, a minőt 500 forint évi fizetéssel bizonyosan lehet találni. Ekkor nem kell választás, mert az igazgatói állomás beolvastatik a már választott muzemőr állomásába, s így a kérdés ki van egyenlítve.

Itt, hol az egyletnek egy fő és két alelnöke, és egy igazgató választmánya van, eligazgathatják azok az egyet oeconomicai stb. dolgait. A muzemigazgató őre igaztán a természetan körébe tartozó ügyeket, segédje és maga rendeznék, állítanák, praeparálnák az idetartozó tárgyakat, mint a könyvtári dolgokat igazgatja, tárgyakat rendezi, gyűjti, szervezi a könyvtárnok és segédje.

És miután így a természet-osztályiakból minden a muzemigazgató őrenek egyedüli főfelügyelete és felelőssége alatt állana, a mi az alapszabályok szerint, mint költesség az igazgató és a muzemőr közt oszlik meg: tehát igazságos volna, hogy az így egyszerűsített és kettőből másféllel összevont hivatalban a fő kapja a muzemigazgatói fizetést. Miután a muzemigazgatói és őri fizetés így össze lenne vonva egy igazgató-őri és segédje fizetésévé, nem szenved kérdést, hogy az egyet pénztára az ily fizetést megbírná, s egyszersmind a substitutus állást véglegessé változtatván át, a hivatali személyzet végleges szerveztségének örömét is megérhetné valaha.

Valóban ama két nagyobb hivatal helyett egyet létesíteni véglegesen, s melléje egy segéd kisebb állomást állítani, tökéletesebben megfelelne az egyet financiai viszonyainak, mint az, ha egyik állás tán évtizedekig betöltetlen áll, s a legelső be rendezés, mely legtöbb erőt kíván, egyes erőre segéd nélkül hagyatik.

A jövő közgyűlésre halasztatott el, hogy ezen kérdést eldöntse, a mely utángondolást igényel, és azt, hogy mielőtt véglegesen eldöntetnék, a részvényesek tisztába jöjjenek ennek természetéről, s alkalmuk legyen az elhatározásban részt venni, vagy legalább világos tudomást bírni a felől: mi felett fog az egyet jövő gyűlése határozni? hogy így, ha kevesen vagy többen összegyűlve határozni fognak, ne mondhasák az elmaradtak, hogy a kérdés praecipitálva volt.

Ilyszerű nézetek vezették a közgyűlést, a melyeknél fogva e kérdést a jövő gyűlésre halaszták el; a mit, úgy hisszük, mindenki csak méltányolhat. Megismerkedve most e mozzanat által ezen kérdéssel, a jövő gyűlésig mindenki megállapodhatik valamely nézet mellett, melyek már fölmerültek, vagy még akkorig fölmerülhetnek.

Kolozsvár, nov. 25. 1862.

Fennebbi cikkünk a muzem-egylet ülése első napján, az az tegnap lévén írva, elmélete a kérdés akkori álláspontjára terjedett ki, s két alternatívánkat a szerint állítottuk föl. Az egyet mai gyűlésén egy körülmény miatt a kérdés

módosulást szenvedett, a mi által egy harmadik alternatíva is lehetővé vált. E módosító körülmény az, miképp muzemőr t. Brassay ur egy nyilatkozatot küldött be a mai gyűlésre, mely szerint mostani hivatalát, melyhez a helyettes igazgatóság is kapcsolva van, csak a jövő közgyűlésig viendi ily alakban. E nyilatkozat a kérdés jogi dilemmáin segít és lehet most azon harmadik alternatíva, hogy a jövő közgyűlés elhatározza, miképp a muzemigazgatói állomás állíttassék be — ha nincs az egyet hatalmában a szabályilag megalapított fizetést még most megindítani, akkor huzzon egy meghatározandó korlátozott fizetést — a muzemőri állomás pedig, melyet Brassay ur feladott, betöltetlen marad, a mig az egyet pénzügye kedvezőbb nem lesz; addig azonban az igazgató mellé ideiglenesen egy segéd állíttatik, a minőt az egyet választmánya indítványozott.

Miután muzemigazgató a szabályok szerint csak természetűdős lehet, senki sem kétkedhetik, hogy a választás Brassay ur részére fog kiútni, ki ma Erdélyben ez állásra legilletékesebb.

Ez egy lehető harmadik nézet és constatirozzuk ezt, kijelentve, miképp részünkről az igazgatói állomást főlöszlegesnek tartjuk, miután ez egyletnek igazgató választmánya van és az intézet célját s szükségét betöltve látjuk az által, ha a különben homogen igazgatói és őri állomás egygyé olvasztatik „muzem igazgató őre” név alatt, s ezen hivatal mellé egy jó kezelő segéd állíttatik és pedig véglegesen.

Alelnök dr. Szabó József megnyitó beszéde.

Tisztelt közgyűlés!

Másodsor jutott nekem a feladat, egyletünk rendszeres évi közgyűlését megnyitani s a tisztelt gyűlekezetet üdvözölni. Örömet teljesítem ezt az engemet érdemem fölött megtisztelő költességet, noha én magam éppen úgy, mint ezen gyűlekezet bármelyik tagja, örömebb láttam volna ebben a székben mindnyájunk által mélyen tisztelt rendezőnknek; részint azért, mert egyletünk létrehozójának közti megjelenésétől azt várhatók, hogy az ő szelleme ebben a minden tevékenységet elsőbbasztó időszakban úgy, mint egykor a sz. könyvtári tizsz nyelvek, a megfélemlített tanítványokat új erőmegerősítésre villanyozza; részint pedig azért, mert jól esett volna szívünknek a méltán kesergő atyának testületileg megmondhatni: „ha halál, az a legkérelmebbenebb zsarnok, elragadád tőled azt, kiben minden vágyaid összpontosulva valának s a ki által az oly gondosan ápolat bazafias intézeteket egykor teljes virágzásba hozhatni oly biztosan reményléd; te elvesztéd mindent ígérő gyermekeidet és fényes család utolsó sarjadékát, de a gróf Mikó név még se fog elenyészni, mert élni fognak az intézetek, melyek a háládatos nemzettől örökre úgy fognak tekintetni, mint a gróf Mikó gyermekei és nevének mind addig, míg ez a nemzet a földszínről el nem sodortatik, a természet utódai biztosabb dicsőítői.”

Leróva a háládatosság parancsolta adót, egyletünk jelenéről s a mostani körülményekből kifolyó feladatáról kívánok ezen ünnepélyes alkalommal néhány szót a tisztelt gyűlekezethez intézni.

Ma minden elméket a politika tart lefogalva, de az enyimet nem; és ha mégis igen, a nem több, mint az, hogy én is kívánom a politikának legalább értelmezését fölhasználni.

A politika az exigenciák, a körülmények, a jelen óra tudománya, saját hazánk jövőjéről biztos hasznára irányozva.

Mi nálunk ma a legátgertőbb exigencia nem kevesebb, mint ezen a földön nemzetünk állásának megszilárdítása, minekutána látjuk a sokféle ruganyokat, melyek annak megdöntésére mozgalomba vannak hozva. Mit mutatnak a körülmények? azt, hogy jogszertű czélunk elérésére még a jogszertű utak se állanak nyitva mind föl, és azért olyan ösvényeket, olyan utakat kell keresnünk, melyekre szabadon és mégis becsülettel léphetünk és a melyeken, ha talán későbbben is, de biztosan célhoz jutunk. Ezekre a szabadon hagyott, becsület és biztos utakra kívánnám én ma a tisztelt gyűlekezet figyelmét megnyerni.

Kiindulási pontnak az általánosan nem kedvelt, de esélyes társulatnak általánosan elismert jezsuiták amaz elvét veszem, mely szerint minden egyént arra a pontra kell állítani, melyre ötlet veleszületett hajlama, szenvedélye, képessége szánta, de a melyből aztán önkényesen következik, hogy tegye mindenki éppen azt, a mi neki föladata jutott, s a mi azon kívül van, bizza azt azokra, kiknek az a feladata. Ezen az uton valamint ők, úgy mi is mestereket fogunk nyerni minden szakmára, midőn az egyeseknek sokfelé kapkodása csak kontárokat szül.

Összes köztügyeink, az anyagiak úgy mint a szellemiek egybefüggésben állanak, ápolásunkat mindnyáján meg kívánják s a valódi siker csak ennek a minden ág ápolásának párhuzamos működése által lesz elérve.

Lássuk most: ebben a hazai köztügyeket tárgyaló párhuzamos működésben mi különösen a muzem-egylet föladata. Bizonyosan nem az, hogy p. o. a francziák császára talánszerül eszejárását igyekezzük fejtegetni s egy zsarnok

önzéséből szabadságot szerető hazánk jövőjére kombinációkat fűzve; ez a politikusok földadata; a miénk pedig abból áll: hogy egyfelől történelmi kutatásaink által építsük, szélessítsük, egyenesítsük, szilárdítsuk az alapot azoknak lábaik alatt, kiknek a jog terén küzdés jutott földadatul; másfelől az, hogy természetstudományi buvázkodásunk által hozzuk napfényre földünknek rejtett kincseit, mutassuk meg népünknek ingyen elhamvadó rengetegeink dúsan fizető használatát, tanítsuk meg őket a pénznek növények s állatok megismerésére, szaporítására és a nyers termények hasznosításában a többet észszel mint erővel működtetésére.

Valóban igen fontos és senki által nem tiltott kettős földadat egyetlünknek, melynek teljesítése által hazánk, nemzetünk azt éri el, a mi nála leginkább hiányzik, t. i. egyfelől a tudomány és művészet magaslátán bizonyos fokozatot és másfelől a vagyonosságot, mely kettő nélkül a mai világban minden okoskodásunk meddő, minden bármily nagy bangu szavunk hatástalan, de a melynek birtokában nem csak a Európától is mindent, idővel éppen mindent követelhetünk, sőt meg is nyerhetünk. (Vége következik.)

Áronfalva, oct. 29. 1862.

(Folytatás és vége.)

A visitatio, ha oly messzifüven jön egyházainkba, az oly költségbe kerül, mit helyre pótolni nem lehet, vagy egészen elmarad éppen a messzeség miatt. Ha pedig mint az utóbbi időkben némely egyházmegyében történni szokott, központi visitatiók tartatnak, egyházmegyénk újabb annyit kénytelenítettnek költeni, hogy évek kellenének ezen hiány helyreállítására. Ugy anyagilag károsítván az egyházak, szemmelbe is szennvedtetnek. Míg most egyházainkban a visitatio maga semmijébe sem kerül azoknak. Sokan a távollágot illetőleg azon ellenvetést tehetik, hogy messzefekvő egyházakhoz írásban rendelkezhetik az esperes; ez igen helyes, hanem sok esetben az esperes megjelenése, annak okoszerű eljárása hatályosabb, mintha száz rendeletet meneszt írásban oda. Legyenek az egyházak egymástól messze elszorva, nem is követelhető, hogy az esperes mindig és rögtön megjelenjen.

Ha azon szempontból tekintjük ezen szétáradolási rendeletet, mint honfiak, úgy is kötelességünk ellene mondani, éppen a fenemlített okokból. Mert ha a népnevelés és egyházak elhanyagoltnak: akkor nemzetiségünket is veszély fenyegeti. Ennek okozói pedig közös anyánk a haza ellen oly hibát követnek el, miért egy egész nemzetnek és az utókornak lesznek felelősek.

De mire való az ily nemzeti annektálási elvet egyházi államunkba bevonni? Mi haszna van egyházi államunknak abban, ha a saját káptalan a görögnyelvi és székeli egyházmegyékbe soroztatja? Nem tudná magát ezután is igazgatni, mint ezt századokig tette? Ugy van századokig, mert a Nagy-Egyedben 1576. évben tartott zsinaton vált el a saját és tekei káptalan a többi ev. luth. káptalanoktól, attérven a református hitre. És mint ilyennek írja Alesius Diénes ref. püspök azon szép, protestans szellemű szabályokat, melyek mellett a jelenig fenállott. Ezen szabályokat Báthori Kris-

tóf és Zsigmond, Bethlen Gábor és Mária Terézia fejedelmek megerősítették és oklevél alakban ki is adták.

Mit hibáztattak kis egyházmegyénk, hogy azt minden híre és tudta nélkül szétosztatták?

De talán nem is szabad ezt tenni, mert egyházi törvényeink nem engedik. A kánonban tudomra az áll: hogy a leány-egyházakat is, csak is annak fontos okokkal támogatott kérésére szabad más anyaegyházhoz csatolni, de csak úgy minden tudta nélkül sem zsinatnak, sem egyházi főtanácsnak azt tenni nem szabad.

Mennyivel törvényellenesebb tehát egy egész egyházmegyét habár kicsiny is, az élők sorából kitörlni. Egy oly egyházmegyét, mely képes arra, hogy magát igazgassa, mert először annyi ideig fenállott s magát igazgatta; másodszor oly szépen virágozott, hogy azt semmivé tenni bűn volna. De lássuk ezt bővebben:

Külsőn magtáraink majd minden községben nemcsak hogy fel vannak állítva, de szépen gyarapodnak. S ez onnan van, hogy az esperes közel léve minden községben maga megjelenhetett. Nem csak szóval; buzdítá a népet, ez által is segédkezet nyújtva az illető papnak, hanem maga első volt, ki jöpdélával járt elő a magtár alapításában.

Az egyházak jövedelmei pár év óta szaporodtak és annál fogva: templom, iskola, paplak jókarban tartathatók.

Az iskolák napról napra kezdnek jobb rendbe jöni, a népnevelés haladni fog. Volt oly egyházmegye, melyben híreink szinte nem tudtak magyarul. Most már ez nincs úgy. És mind ezt mi okozza? Az, hogy egyházaink öszpontosítva vannak. Az esperes többször jöhet velük érintkezésbe. Erre mondatnák azt, hogy könnyű a saját káptalan előjárásának, mert csak egy néhány egyháza van. Ugy de lenne bár még kevesebb, ha napi távollásra lennének az illető előjáráságtól, tudom nem látogatni meg az esperes őket, mint így öszpontosítva levén teheti, és az egyházak hanyatlásnak indulnának.

Hallottam még azt is emlegetni, hogy káptalanunk ha egy papja beteg, nem is tud törvényes ítéletet hozni; mert mindössze csak heten vannak. Igaz heten vannak, de községünk az egyházmegyei előjárásig buzgalmának, és a Cserényi család kegyességének, alsó Balázsfalvára pap hozatik, de sőt még a galaczi egyház jövedelmei is annyira szaporodtak, hogy a papság ott is újból felállíthatók. Tehát ha Isten segít lesz kilencz papunk. Azonkívül van egy néhány gondnokunk is. Egyébiránt a tekei káptalan három századig állott fenn csupán hat pappal és ötletei, határozatai érvényesek voltak; miért ne lennének a saját káptalanéi is azok hét s a mindenható segédelmével kilencz pappal.

Ha három századig tudunk kis egyházmegyénkben egymást biztatva küzdeni, szenvedni, miért akarnak minket most, midőn a haladás szöveteke mellett haladunk a jobban, elválasztani. Mi még századokig, míg csak vallásunk és nemzetünk fenáll, együtt, egymást támogatva akarunk haladni.

Adja Isten! hogy gondolom elég fontos okokkal támogatott szavaim, melyek nem a magát tulbecsülő önhittség, hanem igaz vallásos és hazafi értelem szüleményei, ne legyenek elhangzó szavak a pusztában!!

Gróf Bethlen Zsigmond.

B) 1860-ban az intézet pénztárába fizettek be esztrák értékben:

1) Január hóban: Daróczi Ignác 60 kr, Issekuz Adeodát 3 ft, Császár Ferenc 1 ft, Zsombori István marosvásárhelyi igazgató tanár 30 ft, Simon György 5 ft, Tiliczki Ferenc 2 ft, Roskoványi Ágoston nyitrai püspök 30 ft, a pozsoni társas káptalan 20 ft, Likman Ferenc 5 forint, Farkas Imre székesfejérvári püspök 20 ft. 2) febr. hóban: Jancsó József gazdatiszt 2 ft, Issekuz Adeodát 3 forint, Tamás Lajos 10 ft, Reinisch Lajos gyulafejevári kanonok urb. áll. köt. 50 ft, az esztergami főkáptalan 20 forint, a veszprémi káptalan 20 ft, Szőcs Antal csicsói plébános 1 ft, Horváth Pius kolozsvári igaz. tanár többektől 12 kr, Bencze Lajos káplán 6 ft 66 kr, a kalocsai főkáptalan 30 ft, Hoppé Ferenc pleb. többektől 5 ft, a csik-somlyói cs. kir. járáshivatal többektől 27 ft 40 kr, Kozma Gábor áll. köt. 50 ft, Lőrincz Ferenc pleb. többektől 21 ft 5 kr. 3) március hóban: Berzeviczi József 4 ft, Kelemen András 3 ft, Kocsis Mihály 1 ft, Issekuz Adeodát 3 ft, Domokos Ignác pleb. 10 ft, Zöld János gazdatiszt 20 ft, Ugron Zsigmond urb. áll. köt. 100 ft, Czimbalmos Ferenc 5 ft, 1859. nov. 24. diki bálból 689 forint 81 kr, az 1860. febr. 4. diki bálból 320 ft 60 kr, Mihály Gergely csikkarezfalvi birtokos többektől 36 ft 30 kr, Keszti Mózes kir. tan. és gy.-fejevári kanonok urb. áll. köt. 100 ft, a pesti önévűdek papság 20 ft, Székely András 1 forint, Umlauf 1 ft, Kedves Tamás gyergyó-szent-miklósi ügyvéd többektől 13 ft 50 kr. 4) április hóban: Issekuz Adeodát 3 ft, Girk György pécsi püspök 10 ft, Demeter Endre lőpósbányai pleb. többektől 37 ft, Balog Elek marosvásárhelyi tanár többektől 44 ft, a csiksalószegi község 3 ft, Szabó R. János miskolci min. rend. először 5 ft, Zatureczki István 2 ft, gróf Béli Ferenc 50 ft, a marosvásárhelyi tanács 50 ft, Andrási Sándor ny. cs. k. őrnagy 4 ft, Bálint Ferenc 5 ft. 5) május hóban: Péterfi József csik-szent-simoni birtokos 1 ft, a kolozsvári nemes tanács 100 ft, Kapatán Márton s.-szent-györgyi pleb. többektől 10 ft, özv. Kis Sándorné Székes-Fejérvárról 10 ft, Issekuz Adeodát 3 ft, pater Erő Modest brassói zárdafőnök többektől 20 ft 75 kr., Kovachich Horváth István urb. áll. köt. 50 ft, Pap Antal baróti pleb. többektől 23 ft, Domokos Ferenc szárazpataki pleb. többektől 8 ft, Haller Lajos gróf 50, Leményi Ferenc futasfalvi pleb. többektől 14 ft 52 kr., pater Lanka Lajos dévai zárdafőnök 5 ft, Cseh Ignác szentkatolnai birtokos többektől 6 ft, Csiki Imre kanonok és ebefalvi pleb. többektől 49 ft. 6) június hóban: Umlauf 6 ft, Issekuz Adeodát 3 ft, az udvarhelyi nemes mézárós-özv. áll. köt. 50 ft, Kósa István torjai orvos többektől 10 ft, Fesztli Károly prépost 20 ft, Antalfi Gábor brassói urb. törv. székli üllők többektől 29 ft, Andrási József brassói káplán többektől 24 ft, Sánta Imre pleb. 2 ft 10 kr. 7) július hóban: Balázs Mózes n.-székesi árva-bázi ellenőr többektől 25 ft, Issekuz Adeodát 3 ft, Valencsik Ferenc áll. köt. 20 ft, Csiki Péter pleb. 25 ft, Veszelgy Károly gyalafejérvári ig. tanár többektől 10 ft, Török György 50 ft, Umlauf 3 ft, Kerekes István zalatnai

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÁNY.

(Folytatás és vége.)

— Ugy tetszik, mintha egy rabló kalandon estünk volna át, Spott nem egyből, mintegy haramia csoport vezére. Tekintete ördögi, kímélő és útjára, sima szavai, udvariassága gyanús s mondhatni ördöklő. Nem láttam arckifejezést, mely sértőbben hatott volna egész idegrendszeremre emennél. Azon durva erdőőr, ki gyilkos késével fényeketett, nem oly rémületes előttem, mint e kancsal férfi gyilkos tekintete, mely legkivált azon perczben villant reánk, midőn Zonda-barlangjának megtekintése iránti kíváncsiságunkról szólottunk: Hidd nekem Gábor! Zonda-barlangja valamely nagy büntítőt fedez.

— Meg való! rémületes kedvesem, s képződésedre minden igen élénken hatott. Spottnak igaz, hogy kancsalasága miatt arckifejezése igen kétértelmű, el kell azonban ismer-nünk, hogy véletlen megjelenése a legkellemetlenebb helyzetből menté ki, s eljárása irányunkban épp oly udvarias, mint becsületes volt mind végig.

— En csak borzadalommal fogok e férfura gondolni, meglehet azért, mert ama rettenetes perczben s nagy lelki felháborodásom közt láttam őt legelőbb. Nem tudok másképp gondolni rá, mint egy rablócsapat vezérére, kinek egész lényé megrögzött s legsimább szavai alatt is kigyók lapanganak.

— Hyszerű beszélgetések közt haladtak a hegyoromra, s csak hamar láthaták ott családú ósvárak romjait, mely meredek szirt-fokra volt egykor építve, s ma csak romladosított falai s két tetőzet nélküli félig ösz-szeomlott bástya enged némi következtetést vonhatni annak régi alakjára.

— A vár pinczéje még nagyrészen áll, habár egyrésze kő s mészhulladékokkal megvala telve, egy tágas pinczelak az erdőpász-torok egyrészen alkalmas laktanyájául szolgál még.

Gábor s nővere élénk figyelemmel vizsgálták a váromokat, szemük megakadt minden kőben s a régiség miatt kővé érezkedett mészmomok.

Nemcsak azon pinczelak volt kitakarítva itt, melyet az erdőőrök egyrésze tanyául használt, de egyik bástya alatti kis négy-szög pinczében is ásatások nyomai tűntek fel, s a régi mohos kővek a behullott romok közül kiemelkedtek.

A várfalak egyrészen végig szintén újabb kezek nyomai tűntek fel. Ugy értesültek fiatalaink Gáspár vadásztól, hogy Rinald udvarépítelenek egész pinczéje s a rácsos keretek nagyobbrésze, a lebontott várfalakból lőn építve.

Vizsgálódásaik közben szétförtött négy-szög alakú kicisizolt kő vonta magára Gábor figyelmét, a bástya pinczéjében beomladott romok közt, s e kő fölött sötét és talányos vakablak nyílt be a falak mogorva sötétségébe. Ugy emlékszik Gábor előtt, hogy e négy-szög kőnek valaha ama titkos vakablakot kelle fedeznie, ezt következtethetők összeillő rovázataiból, parkányzatából s nagyságából. Valami őszlőnére e kő tábla szorosabb megvizsgálására, fölemelték egyes darabjait, s sajátságos karczolásokat fedezte fel azon. E vonások őt valamire emlékeztették. Bizonyos betűkre, melyek a Zováthy család titkai közt szállottak le az utókorra, s melyeket Gábor a kedves Izidorától tanult ismerni. Azon ősz székely betűket, melyeket kedvesétől kapott, mindig szíve fölött tárczájában hordozá fiatalunk. Ott volt az most is. Összehasonlítá a vonásokat, s a körömkon felfedezett íratból e tételt olvasá ki: „Emlékezz rám.”

Mindjárt közle fölfedezését Elizzel. — Gábor! szólott ez halkán — mialatt szem-ei a vakablak csodás alakjára voltak flüggesztve — e kő fedezte s amaz üreg rejté Hallay Szidónia kincseit, a miért minket perelnek. E kincseket fölfedezték ők. Honnan gazdagodott annyira el Rinald, hogy tíz év alatt halomvölgyi birtokos társainak nagyobb birtokát mind megszerezhetette, s százezer forintot felülmenő szerzeménye van ma? E sejtés vett e perczben erőt rajtam, és nem valószínű e gyanum? Hogyan békült ki az ő áruk a Hallay grófokkal? És e kibéküléssel egyszerre gazdagodott el Rinald, s

azon időben Hallay grófné is pár évig a legfényesebb salont tartá Kolozsvárott, s a nyári idényeket tengeri fürdőkben töltötte egész családjával? Itt voltak az ősi kincsek, melyek hasonleért minket perelnek. Ez gyanum s ez az ő bűnük, mely büntetetlen nem marad.

— Nem akarok gyanakodni — szólott Gábor — s különösen fáj nekem e feltétel Zováthy Rinaldról; nem tagadhatom azonban, hogy a gyanura méltó okod van. Evtized előtt egyszerre bizonyos titkos pénzforrás mutatkozott, úgy a Zováthyak ezen ágának, mint a Hallay gróf pazar költségein. Valami ily pazar szerenese tette örjültté Zováthy Andrást, hogy oda hagyva ártatlan nejét, szaladjon az európai tánczosnók után s ezeket pazaroljon reájok. Rut dolog volna fölül ily árulás.

E gondolatok s nyilatkozatok hatása alatt mindkét fiatal elkomorodott. Azon családi kereszt, mely szívüket nyomta, azon irtózat per, mely minden vagyonukat fenyegette, a vérségi árulás sejtésével társult gondolataikban s többé szívöknek nem nyújtott élvezetet sem ez emlékezőtes régiség, sem azon kellemes kilátás, mely e legmagasabb bérez-oromról nyílt eléjük a kies fekvésű szomszédos völgyületekre.

— A nap lehaladt — szólott Eliz — sies-tünk, hogy az estalkony fényénél juthas-sunk ki e vadonból.

Gábor felszólította Gáspár vadászt, vezesse őket a legrövidebb úton ki e rengetegből.

Mialatt fiatalaink eltűnnek szemünk elől, azon tájra forduljunk pár szempillantásig, hol az imént Spottot és Frekkt hátrahagytuk. Társaságuk még egy alakkal szaporodik éppen e perczben.

A férfi ki hozzájuk közelít, kissé kopasz, termete kövérd, mindamellett lépte könnyű, tekintete fürkésző és arca ravasz.

Valamennyire ismerték őt Halomvölgyen, mint egyik mernőket, ki négy év óta ez erdő-főltáblázásán dolgozik. Ős Frek is azonban igen ritkán érintkeztek itt az emberekkel. Zováthberezének alján volt egy alkalmas erdőszlak, ott vertek tanyát, ott volt tanyájuk. Gyakran hónapokig eltávoztak, hirszerint Magyarországra családjuk körébe; megint visszatértek s itt az erdőméréssel fog-

lalák el magukat, mely munkálatnak már hirszerint végefele jártak. Ennyit tudott a vidék róluk, de igen kevés ember ismerte őket személyesen. Maga Zováthy Rinald is alig találkozott egy párszor velük; Spott Villám hozta őket ide, ő rendezte el lakásukat, életmódjukat, fizetésüket s ő vette számba munkálkodásukat. Zováthy Rinald ily dolgokkal soha sem társasztá magát.

— Megjöttél Sámuel? szólta Spott az érkező férfuhoz, kit a kik ismertek, Völgyi Sámuel néven ismernek.

— Szerencsén! szólott Völgyi. Hoztam kétezer darab aranyat, melyeket a fürdőkben és Pesten sikerült kicserélnem és hozok reményt a per szerencsés fordulatáról.

— Ah csak az utóbbi sikerüljön, akkor az előbbinek minden eredménye a titek lesz ketten.

Részemről jó reménnyel vagyok, szólott Völgyi. De ön nagyon sokat fogyott, mióta eltávoztam.

— Ugy találd Sámuel!

— Valóban úgy.

— Kigyók fejnek! barátom, nagyon szenvedek.

— És ugyan miért.

— Tudjátok mily gonddal neveltem őt, az ég angyalát, tudjátok mik voltak álmaim. Egy népdal volt, most értem mennyi bánat van kifejezve e szóban: „En formáltam az erkölcsöt, más szaggatja a gyümölcsöt.”

— Ah ha Spott Villámnak van oka esüggadni, gondoljon...

E szóra Spott megrettenve néze szét.

— Eszelés elfeledtet, hogy egy névre ajkold örökre elnémulhat?

— Nem oly féltelmes név többé az s tiszteltele lesz. De uram ön oly halovány, hogy emlékeztetnem kelle a kérdés másik oldalára is. Hol van a nő, ki ellentállhat egy férfi szerelmének, kinek szekrényébe ezerenkint gyűl az arany, s kit egy ítélet milliók urává helyez vissza? És hol a nő, ki csak maga határozza szíve felett?

— Elég Sámuel. Menjünk a barlangba. Add számba a mi pénzt hoztál.

E színtoly rövid mint talányos szóváltás után embereink elhaladtak Zonda-barlangja felé.

(Vége az első kötetnek.)

káplán többektől 8 frt, Murádi János aradi ügyvéd 2 frt, Ferenczi Ignác tordai káplán többektől 16 frt, Bors Lázár urb. áll. kő. és készpénzben 57 frt. 8) augustus hóban: Issekucz Adeodat 3 frt, Kovács Ignác felvinczi espr. pleb. 6 frt 6 kr., Szentiványi György s. szentiványi birtokos többektől 14 frt, Nenovics Kostantin 10 frt, Eötvös József báró 50 frt, Mészáros Antal esperes beléptijegyekért 10 frt. 9) szeptember hóban: A leányiskola határlelti pénzéből 176 frt 40 kr., a szamosújvári nemes tanács 10 frt, Issekucz Adeodat 3 frt, Ugron Gáspár 20 frt. 10) október hóban: Issekucz Adeodat 3 frt, Kópi István marosújvári tanító többektől 22 frt, Lokodi János m. vásárhelyi birtokos 2 frt, a lővétei nemes község 150 frt, Fürer Vilmos cs. k. biztos 20 frt, Kocsis Mihály 1 frt, Fazakas András 10 frt 50 kr., Raffai n. János keg. r. áldozár 2 frt, Andrási Károly 3 frt, Bakonyi József 10 frt, Csató József esperes udvarhelyi pleb. urb. áll. kő. 300 frt. 11) november hóban: Berzevi József 8 frt, Issekucz Adeodat 3 frt, Lázár Ádám m. vásárhelyi birtokos 10 frt, Löbhart Ferencz gyula-fejérvári kánonok urb. áll. kő. 100 frt, Horvács Ádám gy. fejérvári kánonok áll. kő. kő. 20 frt, Horváth Dániel 200 frt, ifj. Csiki Márton m. vásárhelyi birtokos 5 frt, Molnár Mihály gyergyó-remeteli pleb. 5 frt, Kovács Elek zágoni pleb. 1 frt, Domokos Ignác pleb. 10 frt, Nagy Ferencz 2 frt, Simon György 5 frt. 12) december hóban: Issekucz Adeodat 3 frt, Gazda Pál oszoldai pleb. 2 frt, Andrási Ferencz tölgyesi pleb. 2 frt, özv. Szegedi Mihályné Kolozsvárról 5 frt, Lázár Zakor 1 frt, Lakatos János községnyi pleb. többektől 3 frt, Ágoston Károly kolozsvári káplán 3 frt, Szabadinszki József 10 frt. Folytatjuk).

KÜLÖNFÉLÉK.

— (o. a.) Tegnapelőtt azaz folyó hó 25-én délután egy itt lakó szegénysorsban élt veáasszony temettek el, hűnek, mint mondják, minden rubájában nagy csomó arany- és ezüstpénzt kaptak bevarva. A nő a sánczalatt lakott, s lengyel eredetűnek mondják. Minden harangot meghúztak végtiszteleére.

— Sepsiszentgyörgyről írják nekünk nov. 20-ról. Az örömmek és a lelkesedésnek is meg vannak könnyei! Szívünk örömet és lelkesedést ily könnyesek hirdettek f. hó 17-én ev. ref. templomunkban a délelőtti isteni tisztelet alkalmával, midőn a helybeli ev. ref. iskola dalárdája megzengett, s a szent falak eddig ismeretlen harmóniás zengeménnyel hangjait viszhangzá. Meglepett volt a jelenet, és így a buzgó vallásos áhitat a bámulás érzésével vegyült, s méltán is, mert olyat hallottunk, mit még nem várnak, s minek lehetőségét csak későbbi időre remélők. Amde megmutatta az erős akarát és így iránti buzgóság, hogy mit tehet; megmutatta amaz elragadó pillanatot, hogy akarat és szorgalom előtt nincs akadály. És az isteni kegyelem után, kinek köszönhetjük az előmenetelnek e reményt túlhaladó felmutatását? Tanító t. Zajzon F. urnak, ki tanítótársainak közreműködése által az iskolai év elejétől fogva a minden iskolázás nélküli nyers- de ép gyermek-hangokat képes volt összhangzattá idomítani. Köszönet, s adja Isten, hogy az elkezdett munka aránylag mutathasson mindig ennyi sikert!

— A „N. Nachr.“ figyelemreméltó cikket hoz Segesvárról, melyben az 1848 ki, mint utolsó erdélyi országgyűlés gonesitét változatlan előadva, kiemeli, hogy egy külön erdélyi országgyűlés jogi alapon nem lehet, s hogy ha ilyen összehívatták is, annak határozatai ha tán nem is tagjai, de az idő által érvénytelennek nyilváníthatnának; hi-vaikozik az író a Felsége azon irataira gr. Rechberghez és h. Keményhez, melyeknél fogva a fehérvári érkezetelt elrendeltetett, mely meg is lön tartva, s többsége által Erdélynek a pesti országgyűlési képviseltetése mellett nyilatkozott. Alítja ugyan az író, hogy van egy pár látszó ok, mely egy külön erdélyi országgyűlés mellett szól t. i. első az, hogy az Erdély s Magyarország közt törvényesített unio által szükséges összeegyeztetési pontok kidolgozására kinevezett bizottság — miután annak sok tagja kibált — újból kiegészítették, s második, hogy a románok negyedik nemzetisége kimondassék, a mi pedig eléggé ki van mondva a nemzet- és valláskülönbség nélküli egyenjogúság elvében. Erre nézve azonban az író nem látja szükségesnek, hogy éppen itt legyen országgyűlés, s úgy okosodik, hogy e kérdéseket ki lehetne egy egyenliten, ha a pesti országgyűlésre meghívott erdélyi képviselt, ott egy külön gyűlést tartana egy irányadó királyi propositio alapján. (Egykor lapunk is kimondá ez eszmét, s valóban figyelmet érdemelt. Szerk.) Ha pedig csakugyan egy külön országgyűlésnek kellene lenni Erdélyben, ezt az író felfogása szerint a lehető törvényszerű irányban csak úgy lehetne átvinni, ha a pesti országgyűlés összegyűltve beleegyeznék egy ad hoc erdélyi országgyűlésbe, s az ez alkalomra szóló választási szabályokat kidolgozná, s a Felsége megerősítene azokat. Az író hivatkozik az államminiszter ur tulajdon szavaira, igazolandó azt, hogy itt új szabályokra nem lehet országgyűlést alapítani. Ezen okmány az államminiszter urnak 1860 decemberi kibocsátánya a helytartóhoz, melyben e tétel fordul elő: „A magyar korona alá tartozó királyságnak országképviseltét, az oct. 20-ki diploma ezeknek előbbi alkotmánya értelmében adta vissza.“ Ezen cikket is egyike azoknak, melyekben a bécsi lapok a tervezett országgyűléssel foglalkoznak; a commentaral azonban adósnak kell maradnunk.

— Az erdélyi unitárius vallásközösséget illetőleg, a kolozsvári főkörmányszék rendeletet bocsátott ki, melyben meghagyja, hogy az említett vallásközösséget törvényesen egyedül illető „Unitárius“ név helyett, semmi más használniok nem szabad.

— Az amnestia következtében Szathmár „Magyarország“ szerkesztője, Torday, Emich szabadon bocsátattak. Ugy szinte táviratilag rendelt menesztetett Péterváradra, hogy Szilágyi és Mezey szabadon bocsátassanak.

— A „Tel. Rom.“ közli azon köriratot, melyet b. Schaguna püspök ő nmítga a román feliratokra adott válaszhhoz mellékelve, papjaihoz szétküldött. Ő nmítga „mint a román nemzetgyűlés elnökeinek egyike reméli, hogy

„ezen legmagasb válasz ünnepeles kihirdetése végett egy román nemzeti congressus fog tartatni“, melyre nézve a papság annak idejében bővebb értesítést fog kapni.

— Temesvárt — az ottani lap szerint — f. hó 16-án éjjel egy kormában a nép és katonaság között verekezés történt. A katonaság szuronyával, a nép székekkel verekedett; több sebesülés történt. A könnyen nagyobb kiterjedhetésűvé válhatott verekedést szeczenesére még idejében felbe-szakította a városi hajdnok közbelépése. A sebesülések közt életveszélyesek nincsenek.

— Brassó környékén a hó már egy héttel ezelőtt lehullott, de elolvadt. A gazdák panaszkodnak a nagy szárazság s azon károk miatt, a miket az egerek a vetésekben tesznek.

— Jókai Mór engedélyt kapott egy új politikai napilap megindítására, melynek címe „Hon“ s szelleme bizonyosan igen hazafias lesz.

— A „Pozor“ nov. 19-ki számában jelenti, hogy a folyó hó 17-én egybegyűlt báni érkezetelt csakugyan a maga helyettesített elnökét, Hellenbach b. urat küldte ki azon fontos megbízással: „bocsátkozzék érkezetésbe a magyar földhitelintézet igazgatóságával azon mód megállapítása végett, mely szerint a horvát intézet a magyarral tiszti (ügyviteli) kapcsolatban, azaz kölcsönös hasznosságú viszonyba lépessen.

— A „Pozor“ megtámadja a „Donau Zeitung“ azon jóvondolását: miszerint „fel fog virradni a nap, midőn a februári pátenstern kifejezett osztrák állameszme drága közkinccsége fog válni, s az osztrák öntudat át fogja hatni Ausztria minden nemzetét.“ „Ausztria nemzeti — mondja e lap — legyenek horvátok, magyarok, lengyelek vagy csehek, alkotmányos közélet mellett mindenk előtt hazájok politikai fejlődését követelik, mert csak ez uton biztosíthatják az osztrák birodalom hatalmát és dicsőségét.“ E népek e lap szerint minden jót kívánnak német szomszédjoknak, de belügyeibe nem akarják avatni magukat.

— Nyilatkozat. A „Hölgyfutár“ 139-ik száma újdonsági rovatában nem kis meglepetéssel olvastuk, miképp: „A Szőlősi nővérek oda nyilatkoztak, hogy ők bármikor szívesen visszajárnak a budai népszínházhoz“, stb. melyre mi röviden kijelentjük, hogy ilyen nyilatkozatot, melyben a „bármikor“ kitétel önértetlenné megértését tartalmazza, nem tehetünk. Különben is tudhatja újdonság ur, (kinek egyébiránt jóindulatáért s figyelemért köszönet), hogy színészek, színésznők szerződésük által annyira lekötve, hogy más színházhoz — akár mily kedves emléktől előttük azon színház közönsége — bármikor-féle nyilatkozatot nem tehetnek. Kolozsvárt, november 24. 1862.

— Szőlősi nővérek. K. gy. j. k. 4. sz. 1862. A marosvásárhelyi kasszinó jelen hó 23-án gr. Bethlen Farkas elnöke alatt megnyílt közgyűlése a kelbi bizottságok munkálatai elkészültetése és megvitatása érdekében jövő hó azaz f. dec. 7 én d. u. 3 órakor fog folytatni, miről az egyleti tagok meghívó tisztelettel értesítetnek. M. Várhelyt, nov. 24-én 1862. A közgyűlés határozatából, Békessi Márk s. k. jegyző.

Nemzeti színház. Hétfőn, novemb. 17. „A londoni arszlárok vagy az atya fia.“ Eleven angol vígjáték, melyben a társaság jobb tagjai jól és összevágólag működtek; kiemelendő Paulainé Amalia szerepében.

Kedden, 18-án „Troubadour.“ Az új tenorista Cantarelli a czimszerepben szépen énekelt s játszott, ő valamint Térey Antonia és Pajor Anna többszörös kihívásban s tapsban részesültek. Az előadás végig hatásteljes volt, habár Cantarelli ekkor mind olaszul énekel. Közönség szép számmal jött s meglegedve zavozott.

Szerdán, nov. 19. Vörösmarty halálának évnapjára „Maróth bán.“ A színpadon nagy költőnk arcképe ki volt világitva.

Csütörtökön, nov. 20. „A molnár leány.“ Szigligeti népszínműve b. Eötvös egy beszélyné után dolgozva. Egyszerű mese, de a szenirizálás által érdekessé téve. A két bivatalkos szerepében Boér és Rajz mulattaták a közönséget. A Szőlősi nővérek mint rendezes, most is sok tapsban részesültek.

Pénteken, nov. 21-én „Ernán.“ A czimszerepet Cantarelli, Elvirat Térey A., Don Carlost Tótfalusi képviselték. Az előadás összevágó volt.

Szombaton Boér jutalmára, másodszer „A jó barátok“ szép számm közönség előtt, mely a főbb szereplőket általában elismeréssel fogadta.

Vasárnap „Az istenhelyi leány“, egy színpadi bábujáték, melynek ha valami érdeke volt, az csak az lehetett, hogy Paulai a székelly Adorjánt jól játszta, a mennyire játszaní lehet.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, nov. 20. A „Vaterland“-ban olvassuk: A görög királyi székre való kijelölések felvást sok tőfájást okoznak politikai köröknek. A „France“ ismételt zajtűtése dacára senki sem hiszi itt, hogy Alfred herczeg kijelölése komoly szándékkal történne; sőt ellenkezleg bizonyos, hogy Anglia a nevezett herczeg megválasztását nem fogná elfogadni. Egyelőre azonban nemcsak hogy ellene nem szegül a választási mozgalmaknak, sőt még elő fogja mozdítani ügynekei által, hogy aztán ha a választás meglesz, azt visszautasítsa s az 1832-i jegyzőkönyvre hivatkozással Leuchtenberg kijelölését is légre röptse. A mi Dronyn de Lhuys nek az amerikai beavatkozást tárgyzó jegyzékét illeti, compiegnei tudósítások szerint egészen arra volt irányozva, hogy Washingtonban és Richmondban egyszerre lássák, hogy Franciaország kezdeményezett egy oly lépést, a melytől Orosz- és Angolország visszarettennek. Jelenen Richmondban azt akarták tudni adni, hogy Franciaország tette az első lépést a déli államok elismerésére. Erre volt számítva az is, hogy a „Moniteur“ éppen azon napon közölte a jegyzékét, a mely napon írták a lapok, hogy a császár Compiegneben fogadta Slidell a déli

államok biztosát. Franciaország meg van győződve, hogy ha a külföldiakat Dél és Észak között végleg megtörténik, mind a két államnak szövetségese lehet. Az olasz kormány e pillanathban minden fegyvert megvásárolt Belgiumban és Franciaországban, a mit csak talál. A lüttichi fegyvergyárosok kénytelenek voltak elutasítani az Olaszországból tett megrendeléseket, mivel a készítési határidő igen rövidre volt szabva. A francia fegyvergyárosok szintén nem vállalkoznak; azonban nem politikai okokból, hanem mivel a régebbi szállítmányok még nincsenek kifizetve.

A császár élete ellen Compiegneben elkövetett merényletről szállongó hírek merőben alaptalanok. Mexikóból a következő legújabb tudósítás érkeztek: Forey tőknek oct. 7-én kelle Veracruzból Orizabába indulnia, de a rossz utak miatt csak 12-én indultott el egy vadász szászlaljal. Egy csapatostály mindamelllett 7-én indult el előre. October végére vártak, hogy a csapatok mind összegyűlhetnek, s a hadmiveletekhez hozzá lehet fogni. De most már látják, hogy december vége vagy jan. eleje előtt nem távozhatnak Orizabából. A tők két tisztet küldött Uj-Yorkba lovakat, öszvéreket, málna-nyergeket és szekereket vásárolni, ezek pedig három hónapnál hamarabb vissza nem érhetnek.

Párisi bizalmas tudósítások Nigra szíves fogadtatásáról azt mondják, hogy a császár úgy, mint a császárné minden alkalommal kiittintették, s III. Napoleon több ízben kijelentette, hogy ő most is úgy érez Olaszország iránt, mint ezelőtt, hanem Európá általános viszonyait s a hatalmak, bangulatát volt kénytelen fontolóra venni. A császárné mint mindenkor, rendkívül szíves volt az olasz diplomata iránt, ámbár most sem titkolta, hogy a pápa világi hatalmát pártolja, az olasz egység iránt pedig nem érez rokonszenvet.

OLASZORSZÁG. Turin, nov. 18. A „Sch. Korr.“ levelezője írja: Éppen most értesülök biztos kútfőből, hogy Farini teljesen szövetségbe az ellenzékkel. Minghetti és Peruzzi ellenzékbe is bizonyos. Csupán e három férfi segélyével remélhetette még a ministerium, hogy többséget szerez magának; azonban e három férfi, miután többi követársáikkal hosszasan értekeztek, arra a meggyőződésre jutottak, hogy a Ratazzival „szövetkezés“ csak gyengitene őket, azért elhatározták, hogy nem fognak a ministeriummal tartani. És így most állíthatni egész határozottsággal, hogy a jelenlevő szavazatok kétharmada a ministerium ellen lesz. S mi fog aztán történni? Visszalépik-e a miniszterium, vagy a kamarát osztatja fel? Levelező át van hatva a meggyőződéstől, hogy az első, t. i. Ratazzi visszalépése fog bekövetkezni. Mert eltekintve attól, hogy az új választások sem fognának kedvezőbb eredményt hozni; eltekintve, hogy a kamara feloszlására teljességgel semmí igazolható ok nincs: egy körülmény, a mely a kamara feloszlását nagyon valószínűtlené teszi, a király személyes idegenkedése egy ilyes rendszabálytól. Levelező bizonyosan tudja, hogy Victor Emanuel király ezen idegenkedését, néhány nap előtt egy igen tekintélyes államférfi előtt himezés nélkül kijelentette. Ratazzi, hogy legalább a senátusban némileg megszilárdítsa magát, a többségvádaszó miniszterek ismeretes eszközéhez akar folyamodni: 12 új szenator nevezet ki legbivőbb elváratai közül. Lamarmora tiltakozott az ostromállapot megszüntetése ellen s leakart mondani; de Ratazzi kérte, hogy legyen türelemmel, mert e rendszabály nélkül a kormány éppen nem léphetett volna a kamara elébe.

A bécsi „Presse“-nek írják ugyanazon napról: A mai „Diritto“ 45 magyar legiobeli által azon lap igazgatójához intézett következő tartalmú iratot bocsát közre: Szíveskedjék ön a jelen iratot, a melyet mi a követkamara elnökének már elküldöttünk, becses lapjába felvenni: „Elnök ur! Kényszerülve vagyunk a kamarához folyamodni s onnan kérni segélyt és igazságot, a ministerium által elkövetett oly egyének bántalmazása ellen, a kiknek semmi egyéb vétkök annál, hogy Olaszországot két egész éven át becsülettel szolgálták. Nem akarjuk eleosrolni a szolgálatokat, a melyeket a magyarok tettek 1860-ban s később a rablók ellen a déli tartományokban. Mi büszkeségünknek tartjuk, hogy a népek szabadsága mellett felléptünk. Nem is kívánnunk semmi kárpótlást; semmit sem kívánnunk, mint azt, hogy Olaszországot elhagyhassuk. Tűr tábornok május hóban ministeri rendeletet kapott, a melynél fogva minden magyar nek meg volt engedve, hogy Olaszországból távozhassék s ktföldre mehessen, a hová tetszik. Össz magyar kérte elbocsátatását s azonnal Nápoly börtöneibe csukattak be azért a vétköért, hogy Olaszországnak igen nagy bizalommal szolgáltak. A mint a többiek meghallották e törvénytelen séget, letették fegyvereiket. Attól az időtől fogva a kormány folyvást fogságban tart bennünket. Megkísérlettek minden mesterfogást, hogy visszatérítsenek a legioba. Mi nem bízhatjuk, hogy a nemes olasz nemzet a ministerium fenyegetése szerinti modorban jutalmazza szolgálatunkat s azért a parlamenthez, a mely e nemzetet képviseli, azzal a kérréssel folyamodunk, hogy vegye tekintetbe a népjogot s eszközölje szabadon bocsátását azon férfiaknak, a kik egyéb rosszat nemcselekedtek, mint harcoltak Olaszország szabadságáért. Mondovi nov. 14. 1862.“ (Következik a 45 aláírás.)

A „Constituione“ 17-ki száma írja, hogy Otto király papirjai közt compromittált iratokat találtak a krimiai háborúra vonatkozólag. Ez iratokat közölték a francia és angol kormányokkal s tartalmuk olyan, hogy az említett kormányok minden rokonszenvét megsemmisítette a bajor uralkodó ház iránt.

A kamara az ostromállapot alatt történt sicilliai választásokat megsemmisítette.

A lapok Mazzininak egy levelét közlik, a melyben többek közt ez áll: „Még egyideig képviselheti Olaszországban Victor Emanuel a tulajdógi elemet, de egy, vagy két év múlva nem lesz már arra képes, s kénytelenek leendőnek majd engem felkérni, ha még élni fogok. Ha a mostani ministerium barátai valami rosszat, elvetemlített akarnak említeni, tetteik palástolására, csak velem állnak elő, nekem s barátainknak kell ürügyül szolgálnunk. Én idezetem elő a brigantiságot, én bizgattam fel a kammaristákat, én béreltem ki a palermói gyilkosokat, én csináltam összeesküvéseket a kormány ellen Rómában, Maltában Svájcban, én

vagyok az, ki a Bourbonokkal egy követ fu, és a ki Antonellivel kezelt fog. Minthogy én szegény számított vagyok, ki a külföldön képviseli hazája jogait s ügyét egyedül a köztársaságban hiszi, a legpiszkosabb gyanúsításokat s legocsmányabb rágalmatokat szórják ellenem. Mind kiszámított hazugság az, a mit ellenem a mérsékelt hírlapokban olvashatni. Még egyre iparkodnak a viszálykodás magvát közteni s Garibaldi között hintgetni, úgy szintén azok közt is, kik a csatatérre követték, s a kik ezen csatatéri apostolkodással előkészítették. Én és Garibaldi azt bírjuk kölcsönösen, a mi nekik nincs, az ifjúkorunk éveire való visszaemlékezést, a midőn Olaszországnak egy esküt tévén, és érezhük kölcsönösen a jövő közeledését.

NÉMETORSZÁG. Berlin, nov. 21. A „Kreuztg.” párti körökben némi levertség uralkodik. A tartományi gyűlések bizalmi felirataira úgy számítottak, mint a melyek a küldöttek által előidézett ingatag benyomást meg fogják erősíteni, s legtöbb sulyt fektettek Berlinre. A dolog azonban másképp ütött ki. A városok, s névszerint Berlin képviselői egész erejükből ellenesegültek ily szellemű feliratoknak; minden mesterkedések meghiúsultak s végre egy oly felirat jött létre, a mely semmivel nem jobb, mint éppen semmi felirat. Berlinben bizalmat szavaztak a követekbáznak s a nyilatkozatot 40,000-en írták alá. Beszélük, hogy a ministerium elhatározta a hivatalnokok további rendszábozását. E határozat abban állana, hogy lehetőleg minden hivatalnok ellen, a ki a mostani rendszer ellen izgatólág viseli magát, legalább a helyváltoztatást fogják alkalmazni; még az ügyvédek is, ba szinte megtagadják a kerületekben, a melyekbe kinevezettek, de működési helyül kisebb törvényszéki bizottságok jelentéktelen székhelyeit jelelik ki számukra, a mennyiben versenytársak binevezése nem lát-szanék eléggé sikeresnek.

Különböző berlini hivatalos levelezések több vidéki lapban egészen rózsaszínben festik a poroszországi viszonyokat. Szerintök a kormány jóvábágyást fog a január közepén összejöendő országgyűléstől kívánni, s törvényjavaslatot terjesztend eléje, melyben a két évi katonakodás elvileg nem fogadtatik ugyan el, de nem is lesz egészen elvetve. A „Bresl. Ztg.”-nak ellenben azt írják Berlinből, hogy az országgyűlés dec. 6-án ül össze, s hogy a kormány jóváha-

gyási s ujonezozási törvényjavaslatot fog előterjeszteni, melyben a három évi szolgálatról el nem áll, s ha a kamarák által nem fogadtatnának el törvényjavaslatai, azonnal feloszlatja azokat. S ba az ujra választott országgyűlés sem adná meg a kormány kívánságát, azt is feloszlatják, s harmadik, negyedik stb. országgyűlési választások fognak egymásra következni mindaddig, míg engedékenyebb képviselőkből nem sikerülend békésebb s hajlíthatóbb kamrát összehozni. Mások meg kélik, hogy a ministerium ilyen megszűre ható tervet főzne; s azt hiszik, hogy majd csak a körülmenyekhez fogja a ministerium is alkalmazni lépteit.

Rasch G. tudornak Berlinben következők irnak Pisából Garibaldi állapotáról: „A tábornok gyógyulása a legkielegítőbb módon halad előre. A seb lassankint heged. A golyó helyét megtalálták. A golyó nem hatott be a bokába s lassankint átfurja magát. A láb hajlása folyvást szabadabb. Veszélyről, a vagy csak kimenetele felől nagyon, csaknem egészen meg van nyugodva. A tábornok nemcsak hiszi felgyógyulását, hanem reményteljesen gondol hazájára.”

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Varsó, nov. 18. Néhány nap előtt az itteni első bankárok egyikét, a midőn papirosmalmát volt megnézni, forradalmi adószedők látogattak meg s nem hagytak neki békét, míg a reá kirótt 7500 rubel adót le nem fizette. Legalább ezt írják a „Schl. Zeitung”-nak.

Ujabbak. Turin, nov. 22. A kamara mai ülésében de Sanctis és de Cesare beszéltek a miniszterium ellen. Az utóbbi azt állította, hogy 1859-ben a Ratazzi-miniszterium káros volt az olasz egységre. Pepoli e vád alaptalanságát mulogatta; beszéde nagy tetszésben részesült. A „Discussione” 22 távsürgőnyt közöl, a melyeket a Ratazzi-miniszterium majus 20-tól július 6-ig a politikai hatóságokhoz intézett s céljuk volt, a toborzókat gátolni s Garibaldi törekvéseinek ellenszegülni.

— Egy más távirat szerint a 22-i ülésben folytatta Boggio a miniszterium védelmezését. Sanctis azt válaszolja, hogy a miniszterium mostani nehéz helyzete azon

ferde állás következménye, a melyet az eleitől fogva elfoglalt. De Cesare kétségbe vonja, hogy Ratazzi valaha akarta volna Olaszország egyesítését. Pepoli miniszter azt igyekezett bebizonyítani, hogy Ratazzi Villafranca után a középolaszországi törekvéseket minden tekintetben, még a szükséges pénzzel is gyámolította.

— Pisa, nov. 23. Ma délelőtt 10 órakor Zanetti orvostudor szerencsésen kivette a golyót Garibaldi sebéből.

— Berlin, nov. 22. Ausztria és Poroszország a német-dán kérdésben rövid időn közös javaslattal fognak fellépni a szövetségi gyűlésben, miután Koppenhágában tett javaslataik visszautasítása után, megbízatásukat befejezettnek tekintik.

— Athéne, nov. 22. A brit követ megkérdezte, Alfréd herceg kijelöltetése iránt, azt felelte, hogy Görögország választásába nem avatkozik; Görögország szabadon választhat. A választások december 6-án kezdődnek s 10-én végződnek. Alfréd herceg megválasztása nagyon valószínű.

— Uj-York, nov. 13. A börzén némi ijedséget okozott az a hír, mely szerint Burnside vereséget szenvedett s a déliek Harpers-Ferry-t ismét elfoglalták volna. E hírek forrása azonban nem hiteles. Rosenkrantz tábornok megérkezett Nashvillebe; a közlekedés e város és az észak között ismét helyre van állítva. A déliek Nashville-től dél felé húzódtak vissza.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

November 26-án: Nemzeti kölcsön 82.65. 5%. Metalliques 71.25. Bank-részvény 787.—. Hitel-részvény 221.50. Váltó Londonra 122.20. Ezüst 121.35. Arany 5.83.

November 24-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 72.—. Erdélyi 69.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

(743)

A n.enyedi reform. collegium enyedi gazdaságában találhatók: 26,000 darab rizling, 5000 holyagos furmint, 1100 piros tramini, 4000 alexándriai fehér muskotály, 1800 croquant muskotály, 400 quadrat muskotály, 400 passatutti muskotály, 800 színes vegyes faju muskotály, pár száz bergamoi s azonkívül erdélyi muskotályok, 1000 burgundi, 3-4 ezer nagyobb és apróbb féle izabella-eperizű, pár száz klevner, vizsont fehér francia, pár ezer erdélyi jobbfele som s kevésbb menyiségben más jelesbb faju bor és csemege eladó szálló veszők.

Az az első rendű az az singes hosszúságn muskotály vessző ezrének 30 forint, a 2-od rendű ezérének 20 forint, a harmad rendű kurtá veszők ezérének 10 forint. Az eper izű, miként a többi nem muskotály faj veszők 1-ső rendű ezérének ára 10 forint, a 2-od rendű ezérének 6 forint 66 kr., a 3-ad rendű ezérének 3 forint 33 kr. mind ausztriai értékben.

Vásárolói kívánók közül ölsőség adatik azoknak, kik megrendeléseiket készpénz fizetéssel is biztosítandják a helyt lakó gondnoknál; ily megrendelésekre a kívánt szálló-veszők folyó november hó 30-án túl akár-mikor, míg a készletből lesz, kiadhatók lesznek. N. Enyed, 1862 nov. 24-én. F O S Z T O m. k. gondnok.

Alolirt gépgyárnak van szerencséje a t. cz. gazda-közönségnek tisztelettel jelenteni, miszerint gazdasági gépeinek bizományi raktárát, mely ezelőtt Nagy-Váradon KANTZ A. és M. uraknál létezett, J. B. SCHWARTZ hites alkusz urnak Nagy-váradon Zöldfa-utczába átaladta, ki is mindenféle gazdasági gépekre s eszközökre a megrendeléseket elfogadja és azokat gyári áron pontosan szállítja.

Vidats István gépgyára:
VIDATS és JANKÓ.

(741) (2-3)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S-Szentgyörgyön

kapható:

ERDÉLYI ORSZ. MUZ.-EGYL. NAPTÁRA

az 1863-dik évre.

A muzeum egylet tagjainak névsorával.

Kiadja az erd. orsz. muzeum egylet igazgató választmányja.

Ára 40 kr. o. ért.

Erdélyi képes naptár 1863-dik évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Ára csak 25 kr. oszt. ért.

Garibaldi emlékiratai.

DUMAS SÁNDOR után francziából Kassay Adolf. Ára 2 frt.

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutin) balászfalvi göröggyejesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. oszt. értékben.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutczá 74 sz.)

Kossuth Levelei

a magyar szabadságharcz

karvezéseivel 1848-49. Közlő Mészáros Károly. Ára 1 forint.

A váltórendtartás

a es. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővíve.

Mindeneműek felvilágosítására szerkeztette Fináli Henrik Lajos, gymn. tan és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. ára 70 k.

Urbér- és Tized-kárpótlási A. és B. tabellák.

Növendék ifjuság ima-könyve Erdélyhoni jogtudomány, írta Dó- zsa Elek jogtudor. Első könyv: Erdélyhoni közjogtan. Második könyv Magyar magán-jogtan. Harmadik könyv: Magyar pertan.

A három kötet ára 6 frt o. é.

BAUER ANTAL. Alkalmazott ész- jogtan kérdések és feleletekben. Elő- adja dr. Gerláczy Gyula. Ára 70 kr.

Porosz kir. kerületi physicus

Dr. KOCH jegesztett növényczukorkái

kizárólag eredeti skatulyákban 70 és 35 kr-ával adatnak el.

Ezen, a legkitünőbb növény-nedvekből a legtisztább czukorjegeczeknek hozzávegyi- tése által készült Dr. KOCH-féle növényczukorkák = mint a legismerőbb vé- leményezések bizonyítják = enyhítő s izgalomcsillapító hatással bírnak: köh- ő- gésnél, rekedtségnél, nyálkasságnál stb. s a bennük létező növényi ned- ves s édes anyagok legjava által sikeres hatásnak a beszélő szerv tisztaságának, frissességének s hajlékonyságának föntartására. Nemesek ezen valóban jótékony sajátosságuknál fogva különböznek igen előnyösen a gyakran igen megdicsért úgy nevezett mell-thea-lepénykéktől [Pâte pectorale], hanem e készítmények még főleg azáltal jelesek, hogy azokat az emésztési szervek könnyen elbírik, s a hosszabb hasz- nálatnál, semmi gyomorfájdalmat, sem savat, sem nyálkasságot nem okoznak, és nem hagynak hátra.

Dr. KOCH növényczukorkái hosszúságú skatulyákba pakolva, melyeknek barna írással nyomott fehér czímlapjai az alább álló pecsétet és aláírást viselik.

Egyedüli raktár

Kolozsvárt:

WOLF J. és KHU-

DI J. gyógyszer-tár-

raiban, és az ösméretes

bizományos uraknál

Erdélyben.

Dr. Aug. Willh. Koch.
Pharm. in Kolozsvár.